

ผู้พิทักษ์เด็ก

E-magazine ฉบับที่ 3

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก
www.thaichildrights.org

ส.ค.ส. ๒๕๖๐ ปีระกา - ไก่
 ไก่แก้วขันขบขัน ราตรี
 สร้อยเปล่งแสงสี แจ่มจ๋า
 วันใหม่ศกใหม่มี ความสุข
 การกิจเก่งก้าวหน้า ก่อเกิดล้วนกุศล

สวัสดีค่ะ ผู้พิทักษ์เด็กทุกท่าน

“E-Magazine ผู้พิทักษ์เด็ก” ฉบับนี้ขอส่งมอบความสุขด้วยส.ค.ส.ภาพวาดผีพระหัตถ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์ทรงพระราชทานเป็นของขวัญปีใหม่แก่ปวงชนชาวไทยทุกคน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับสมาชิกผู้พิทักษ์เด็กทุกท่าน ได้มีพลังกาย พลังใจ ในการร่วมกันดูแล ปกป้องคุ้มครองเด็กๆ ของเราค่ะ

ฉบับนี้ยังคงมีเนื้อหาสาระที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพเช่นเคย ทั้งเรื่องที่เป็นกระแสวิกฤต “การถ่ายภาพเด็ก” มาพร้อมข้อเสนอแนะจากผู้รู้ในการสร้างจิตสำนึกให้กับคนในสังคม และความในใจของเหล่าสมาชิกผู้พิทักษ์เด็กตั้งแต่วัยรุ่น 1 ถึงปัจจุบันกับ 3 ปีบนเส้นทางความเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิฯ พวกเขารู้สึกและคิดอย่างไรกันบ้าง

“ผู้พิทักษ์เด็ก..คุณก็เป็นได้”

โครงการผู้พิทักษ์เด็ก
 มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

สารบัญ

น.3 เรื่องน่ารู้ :
 ประเพณีไม่ตีเด็ก

น.5 สัมภาษณ์ผู้พิทักษ์เด็ก :
 ถ่าย โพสต์ แชร์คลิปเด็ก ละเมิดสิทธิเด็ก?

น.7 ความเคลื่อนไหวผู้พิทักษ์เด็ก :
 พี่อาสาชวนน้องห่างไกลภัยทางเพศ

น.9 เล่าเรื่องผู้พิทักษ์เด็ก :
 เสี่ยงสะท้อนจากอาสาสมัครฯ

“ประเทศนี้ไม่ตีเด็ก”

เมื่อเร็วๆนี้มีงานที่น่าสนใจ ที่องค์กรด้านเด็กจัดขึ้นคือ งาน “ประเทศนี้ไม่ตีเด็ก” เวทีสาธารณะระดับชาติ เรื่องการยุติการลงโทษเด็กทางกายและการทำให้เด็ก รู้สึกดีด้วยคุณค่า จัดโดย มูลนิธิสายเด็ก มูลนิธิริรักษ์เด็ก ละครชุมชนก๊อปปี้ไฟ และsave the children มีผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กหลายท่านมาร่วมงานและได้ให้ ข้อคิดเห็นต่อการดูแลเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรงไว้อย่าง น่าสนใจ หนึ่งในนั้นคือ คุณสรรพสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์ อดีตกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ซึ่งได้ วิเคราะห์ให้เราเห็นถึงสาเหตุหลักของการใช้ความรุนแรง และแนะนำวิธีการเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง

• พ่อแม่ขาดทักษะ ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี และมีปัญหาสุขภาพจิต

สาเหตุที่ผู้ปกครองหรือคนที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ทำร้ายทุบตีเด็ก ลงโทษและ ใช้ความรุนแรง พบว่าสาเหตุหลัก มาจากพ่อแม่ไม่มีทักษะในการเลี้ยงดูลูก ทำให้ไม่เข้าใจลูกและเข้าใจว่าวิธีใช้ความรุนแรงคือการแก้ไข้ปัญหา พ่อแม่ ไม่สามารถเป็นแบบอย่างความประพฤติที่ดีให้กับลูก สุดท้ายคือ พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือคนที่เกี่ยวข้องมีปัญหาสุขภาพจิต ไม่ใช่เฉพาะพ่อแม่ รวมถึงคนดูแลเด็กในสถานต่างๆ เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก (Day Care)

เมื่อเราพบว่าพ่อแม่ไม่มีทักษะแล้วไปกระทำทารุณกรรมลูก ทำอย่างไร ให้พ่อแม่มีทักษะ ควรมีสถาบันพัฒนาทักษะให้พ่อแม่ ก็จะทำให้แก้ปัญหาคได้ ทำให้พ่อแม่ที่ไม่มีทักษะเพราะถ้าพ่อแม่มีทักษะก็จะไม่ทำ เรื่องพ่อแม่เป็น แบบอย่างความประพฤติที่ไม่ดีวิธีแก้ปัญหาคงไม่ใช่ฝึกทักษะ เพราะเป็นเรื่อง วิธีชีวิต พฤติกรรมที่พ่อแม่มาตั้งแต่เด็ก-ผู้ใหญ่ เป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ นิสัย มีทางเดียวต้องหาที่ปรึกษาให้คำแนะนำ จำเป็นต้องมีเครือข่ายการให้คำ แนะนำปรึกษา ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเสมอ ผู้นำทางศาสนา ครู ผู้นำทางสังคม ผู้นำชุมชน ทำให้คนที่มีปัญหาพฤติกรรมเข้าใจแก้ปัญหา ตนเอง ปัญหากระทรวงสาธารณสุข ไม่มีโครงการที่ชัดเจนในการแก้ปัญหาค ทักษะการจัดการความโกรธ การบำบัดฟื้นฟู อารมณ์จิตใจที่ไม่สามารถ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ กรมสุขภาพจิต ตอนนีรับภาระหลักคือแก้ปัญหาค พวกโรคจิตเภท (Schizophrenia) ซึ่งจำเป็นต้องมีโครงสร้างในการให้บริการ การทำงานงานด้านเด็กมี 3 ชั้นคือ การแทรกแซงช่วยเหลือ (Intervention) การป้องกัน (Prevention) และการส่งเสริม (Promotion)

การส่งเสริม (Promotion) สำคัญมากแต่คนทั่วไปมักไม่เข้าใจคำว่าส่งเสริม เป็นประเด็นสำคัญ การส่งเสริมที่ง่ายสุด คือ ทำอย่างไรจะสร้างบรรยากาศของ การเป็นจิตอาสา ช่วยเหลือคนอื่น สร้างcompassion ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ อย่างแรงกล้าที่จะเข้าไปช่วยเหลือให้พ้นทุกข์เป็นภัย ถ้ามีบรรยากาศแบบนี้เกิดขึ้น ไม่ว่าความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงในสังคมก็จะไม่มี

• พัฒนาระบบการคิด เชื่อมทิศขึ้นทางชีวิตเด็ก

การเลี้ยงลูกโดยการลงโทษและการให้รางวัลถ้าทำดีทำถูก ทำตามทีบอก จะให้รางวัล ถ้าไม่ทำตามนั้นจะลงโทษ ถ้าเด็กที่โตมาแบบนี้ไม่ใช่จะได้ดี คนที่ทำดีแล้วได้รางวัลเขาจะทำเพื่อเอาหน้าและชื่อเสียง การให้รางวัลไม่ได้ ทำให้เป็นคนดีแต่ทำให้คนต้องการกระทำความดีเพราะจะได้ผลประโยชน์ตอบแทน ที่มันผิด การลงโทษเพราะทำไม่ถูกเขาจะไม่ทำไม่ถูกต้องหน้าคนที่ลงโทษเขา ยกตัวอย่าง คนที่โตมาแบบนี้ คือ ข้าราชการถึงไฟแดง ไม่มีการก้มลงจรบิต ไม่มีตำรวจจราจร รดน้ำตรงข้ามยังไม่ออกมา ก็ขับรถฝ่าไฟแดงเลย เพราะโตขึ้นมา คำนึงกับการถูกลงโทษ กฎหมายไม่มีประโยชน์อะไร

จะเลี้ยงดูอย่างไรโดยไม่ต้องใช้การลงโทษ คือ ดูแลในชีวิตประจำวัน ดูแลพัฒนาให้เด็กดูแลตนเองได้ เปลี่ยนเสื้อผ้าได้ด้วยตนเอง ด้วยตัวเองกินได้เอง หุงหาอาหารได้ เป็นที่พึ่งทางใจให้เด็ก ชื่นแนะแนวทางชีวิตให้ลูกได้ ให้มีทักษะชีวิต ทักษะสังคม ต้องมีความประพฤติที่สมถ่อมตนเสมอปลาย ไม่ใช่อารมณ์ดีทำตัวลูก เป็นนางฟ้า อารมณ์ร้ายเป็นยักษ์เป็นมาร

การทำให้ลูกมีพฤติกรรมที่ดีสำคัญที่สุด คือ การพัฒนา cognition ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วินิจฉัย ใคร่ครวญ ไตร่ตรอง ถ้ามีความสามารถตรงนี้พ่อแม่ไม่ต้องไปบอกว่าควรจะทำอย่างไร เขาจะคิดได้เอง การพัฒนาให้เด็กมี cognition ที่ดี มี 3 วิธีคือ

ประการที่หนึ่ง ให้เด็กมีความสามารถในการเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตัวเอง อะไรเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก ผูกวิเคราะห์ วินิจฉัย

ประการที่สอง ให้เด็กสามารถจัดลำดับความสำคัญของเรื่องราวต่างๆในชีวิต เช่น มีเวลาว่างหลายชั่วโมง แทนที่จะเล่นเกมส์ สองชั่วโมง เอาเวลาไปอย่างอื่น เช่น เล่นกีฬา ดนตรี ศิลปะ ปลุกต้นไม้ หัดทำกับข้าว

ประการที่สาม สำคัญสุดในการพัฒนา คือ การตั้งเป้าหมายในชีวิตระยะสั้น เช่น พัฒนาดนเองในเรื่องอะไรบ้างในแต่ละวัน เป้าหมายชีวิตในระยะยาว ถ้าจะไปเรียนจะต้องทำอะไร จะมีแผนอย่างไร มีหลายแผน ถ้าไม่สำเร็จก็เปลี่ยนแผน สมมติตั้งเป้าอยากเป็นนักบิน แต่มีความบกพร่องในการมองเห็นสี แต่ไม่สามารถทำงานได้ ก็เปลี่ยนเป้าตามศักยภาพที่มีอยู่ ถ้ารู้จักคิด 1-3 รับรองว่าเด็กจะไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ตัวเขามีความตระหนักในการประพฤติชอบด้วยตนเอง ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูให้มีอัตลักษณ์ที่ดี (Identity) ไม่ต้องแสวงหา ใช้วิธีพัฒนากระบวนการคิด จะช่วยได้มาก แต่ถ้าอัตลักษณ์เด็กไม่ดี วิธีนี้ใช้ไม่ได้ผล

• อัตลักษณ์ที่ดีสร้างภูมิชีวิตให้เด็ก

การเลี้ยงลูกอย่างไรให้มีอัตลักษณ์ที่ดี Identity ลักษณะความเป็นตัวตน แบ่งเป็น 2 ภาค เลี้ยงดูให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง (sense of self) เลี้ยงดูให้เค้าเห็นว่าจุดบกพร่อง ความเก่งเป็นเรื่องธรรมดา เช่น เรียนเก่ง คณิตศาสตร์แต่ด้านศิลปะอ่อนกว่า บางคนอ่านหนังสือเก่ง สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมดา บางคนติดปดิวัยจะไม่ครบ 32 ก็เป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องที่สอนให้ลูกเข้าใจว่าความผิดปกติของเราที่ไม่เหมือนคนอื่น ความเก่งที่ไม่เหมือนคนอื่นเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ใช่เรื่องน่าอาย เสียหาย หรือเหนือคนอื่น บางคนถูกเลี้ยงดูมาว่าสิ่งที่เขามีอยู่เกี่ยวกับตนเองดีเลิศ ดีกว่าคนอื่น รกดีกว่าคนอื่น บ้านก็ดีกว่าคนอื่น ความรู้สึกแบบนี้ไม่ใช่ความรู้สึกต่อตนเองที่ดีแต่แย่ จะมีพฤติกรรมที่มีปัญหา การเลี้ยงลูกแบบเปรียบเทียบยิ่งทำให้ sense of self แย่ และมีปัญหาพฤติกรรม คนที่เลี้ยงลูกแบบนี้ต้องไม่มีทักษะในการเลี้ยงลูกแน่นอน เลี้ยงลูกให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า (Self esteem) ทำให้รู้สึกว่าเขาทำอะไรประสบความสำเร็จตามที่ควรจะเป็น เช่น สอบตก แทนที่พ่อแม่จะดุ ควรดูว่าเป็นเพราะสาเหตุอะไร ลูกถึงเรียนไม่รู้เรื่อง มีปัญหาเรื่องสายตา การได้ยิน หรือมีปัญหาเรื่องสมอง ADHD ออทิสซึม มีประเด็นต้องไปค้นหาว่าทำไมสอบไม่ได้สอบตก ไม่ใช่ไปต่อว่าลูกชี้แจง จะทำลายself ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองเป็นคนไม่มีคุณค่ากับใครเลย ทำให้อัตลักษณ์แย่

วิธีเลี้ยงดูใหม่ self esteem คือให้กำลังใจสามารถพัฒนาตนเองขึ้นมา ให้ความสำคัญกับเรื่องราวที่เด็กกำลังบอกเล่าหรือต้องการความช่วยเหลือ ไม่ใช่บอกปิดหรือปฏิเสธเด็ก ไม่ว่า อารมณ์ไม่ดี จะทำให้เด็กมีปัญหาเรื่องself พฤติกรรมไม่ดีเพราะมีปัญหา พ่อแม่ต้องเป็นที่พึ่งทางใจให้ลูก หากโรงเรียนเชิญพ่อแม่ร่วมกิจกรรมก็ควรไป หากไม่ไป แต่เด็กเห็นพ่อแม่เพื่อนไปก็จะมีปัญหารู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า การที่เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ปัญหาสำคัญที่สุดคือ อารมณ์จิตใจ ขาดรัก แต่ไม่ร้ายแรงเท่ากับขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง เพราะเด็กจะรู้สึกว่าตนเองเป็นคนใช้ไม่ได้ เกิดมาไม่มีค่า ไม่ดี เป็นคนชั่ว คนบาป พ่อแม่ไม่ต้องการ ไปไหนก็ไม่มีใครต้องการ เด็กพวกนี้จะมีปัญหาพฤติกรรมมาก

โดยรวมการเลี้ยงลูกให้มีพฤติกรรมที่ดีไม่ใช่มีแต่ระเบียบวินัย ด้านหลักๆ คือ ด้านที่หนึ่งกระตุ้นพัฒนาการโดยเฉพาะพัฒนา cognition กระบวนการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ใคร่ครวญ วินิจฉัย ตัดสินใจ ด้านที่สอง เลี้ยงให้เค้ามีความรู้สึกที่ดีกับตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ากับคนอื่น สุดท้ายพ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ร่วมใกล้ชิดกับลูก เป็นแบบอย่างที่ดีกับลูก

ถ่าย โพสต์ แชร์คลิปเด็ก ถือเป็นการละเมิดสิทธิ ?

กลายเป็นประเด็นที่สังคมให้ความสนใจขึ้นมาทีเดียว เมื่อหน่วยงานทางภาคสังคมและผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กหลายคน ออกมาชี้แจงให้สังคมเข้าใจว่า การถ่ายภาพเด็กหรือการโพสต์รูปภาพของเด็กบนสื่อต่างๆ เข้าข่ายการละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็ก ทีมงานมูลนิธิฯ จึงได้มีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยแต่ละท่านมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งเรื่องการถ่ายภาพเด็กในสถานสงเคราะห์ การถ่ายภาพบุตรหลานหรือแม้แต่การนำเสนอข่าวของภาคสื่อมวลชนเกี่ยวกับเด็กๆ ซึ่งมีความน่าสนใจทีเดียวค่ะ

นายสรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์

ผู้อำนวยการประจำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“ประเด็นแรก การถ่ายภาพเด็กในสถานสงเคราะห์ไม่ควรทำ โดยบุคคลภายนอก ถ้าทำแล้วต้องไม่เผยแพร่ เพราะมันทำลายความเป็นส่วนตัวของเด็ก ทำให้บุคคลต่างๆ รู้ว่าเค้าอยู่ในสภาวะยากลำบาก เป็นเด็กที่เคยเข้าสถานสงเคราะห์ ประเด็นที่สอง ถ้าถ่ายแล้วมีรูปหน้าตาของเด็ก ให้คนดูรู้ จำได้หมายความว่า เป็นเด็กคนไหน แบบนี้ผิดมาตรา 27 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ แต่ถ้าถ่ายแบบทำกิจกรรมเป็นภาพรวมไม่เห็นหน้าพอได้ ถ้าหากว่าไปทำกิจกรรมดีๆ ถ่ายแต่สถานที่ป้ายก็ได้ไม่จำเป็นต้องถ่ายเด็ก การถ่ายภาพไม่เป็นปัญหาเท่ากับถ่ายภาพแก๊งเด็กแล้วสนุกๆ ไปโพสต์ แบบนี้ร้ายแรงเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก ช่มแธงรังแกเด็กชัดเจน การถ่ายรูปเด็กแบบทำให้เด็กหกล้ม มีปัญหาอะไรบางอย่าง ขำขัน อันนี้ก็คือ การรังแกเด็ก แม้เด็กจะไม่รู้ชัดเจนในขณะที่ถูกถ่าย แต่ว่าระยะยาวเด็กจะรู้เมื่อโตขึ้นว่าเค้าถูกแก๊ง อันนี้ไม่ถูก ไม่สมควรทำเพราะการทำแบบนี้คือ การกระทำทารุณกรรมเด็ก”

รศ.อภิญญา เวชยชัย
ประธานกรรมการมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

“ตอนนีในสังคมเรากำลังมีประเด็นที่เป็นการนำเรื่องราวรูปภาพของเด็ก สื่อสารเข้ามาในสื่อออนไลน์หรือสื่อหนังสือพิมพ์ก็ตามจริงๆแล้ว สิ่งที่กำลังทำเป็นเรื่องที่มีโอกาสอย่างสูง ในการละเมิดสิทธิของเด็ก เพราะว่า การนำเสนอภาพของเด็ก โดยที่เด็กยังเล็กเกินไปแล้วไม่ได้ยินยอมที่จะนำเสนอได้ด้วยตนเอง มันอาจจะมียกตอบกลับมาที่ตัวเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ทำให้เรื่องราวของเด็กเป็นข่าวด้วยการแข่งขันกันเพื่อไปเก็บในรายละเอียดเกี่ยวกับครอบครัว เกี่ยวกับชีวิตของเด็ก สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นการเปิดเผยเรื่องราวความเป็นส่วนตัวของเด็ก ที่เกินเลยจากสิ่งที่ควรจะเป็น ขณะเดียวกันเราต้องสร้างความตระหนักว่าเวลาเราพูดถึงการเคารพสิทธิเด็ก เรามองเรื่องนี้อย่างไรมากกว่า การที่เราจะบอกว่าพ่อแม่อนุญาต แต่ในความเป็นจริงพ่อแม่บางรายก็ไม่ได้เข้าใจประเด็นสิทธิเด็ก แล้วอาจจะถือว่าตนเองมีลักษณะเป็นเจ้าของเด็กด้วยซ้ำไป ซึ่งภาวะแบบนี้มีความละเอียดอ่อนสูง เพราะฉะนั้นอยากเชิญชวนให้สังคมทำ ความเข้าใจในเรื่องนี้ว่า ผลสะท้อนที่เกิดขึ้นกับเด็กมันเกิดในระยะยาวมากกว่าที่จะเห็นแค่ไม่กี่วันเรื่องก็ผ่านไป แต่ตัวเด็กเองรับรู้ตัวเองแบบนี้มันเป็นเรื่องที่ไปสร้างความสั่นไหวในความภาคภูมิใจในตนเอง และในศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของตนเองในระยะยาว”

“ในสังคมที่มีการเผยแพร่ภาพไปในสังคมออนไลน์ สิ่งที่ดีคือทำให้คนที่อยู่รอบข้างได้เห็น แต่จริงๆต้องมาดูเรื่องเจตนาเหมือนกันว่าเราโพสต์เพื่ออะไร การโพสต์เรื่องราวรูปภาพที่เป็นรูปน่ารัก บางคนบอกว่าเป็นบันทึกแห่งความทรงจำ แต่ว่าอีกในมุมหนึ่งอาจต้องมองในเรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หลายคนโพสต์ทุกครั้งว่าลูกตัวเองอยู่ที่ไหน เราต้องเห็นภาพอีกมุมหนึ่งในมุมมืดที่มีคนเฝ้าจับตามองเด็ก หลายคนถูกจับตามองและอาจจะมีการลักพาตัว เกิดขึ้นหรือบางคนก็มีการนำภาพนั้นไปตัดต่อ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คนที่เฝ้าพ่อแม่ต้องให้ความระมัดระวัง นี่คือการที่ถ่ายรูปลูกหลานตัวเอง ถ้ามองในแง่ที่ว่าเราไปเห็นที่เด็กอยู่ในสถานพยาบาล อยู่ในสถานสงเคราะห์แล้วเราไปถ่ายภาพด้วยความสงสารขณะที่ถ่าย แต่ก็ไม่วายที่จะโพสต์ภาพเหล่านั้น ถามว่าเรามีเจตนาร้ายกับเขาเหล่านั้นหรือไม่ แน่นอนพวกท่านไม่ได้มีเจตนาร้ายกับเด็ก แต่ท่านไม่เห็นผลที่อาจจะตามมาในระยะยาวว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับเด็ก เด็กเหล่านั้นจะต้องเติบโตในสังคม เขาเองไม่รู้ด้วยซ้ำว่าท่านโพสต์เรื่องราวของเขาเหล่านั้นไปก่อนหน้านี้ เมื่อเติบโตขึ้นแล้วรับรู้ สิ่งที่เขาไม่อยากเปิดเผยให้ใครรับรู้ในประวัติของตนเอง การเป็นเด็กในสถานสงเคราะห์ไม่ใช่เรื่องเลวร้ายอะไร แต่ว่าสิ่งที่เจ้าตัวไม่ได้ยินยอมให้มีการเผยแพร่ เพราะเหตุผลที่ตามมาก็คือว่าทำไมเค้าถึงมาอยู่ในสถานสงเคราะห์เหล่านี้ ดังนั้นฝากประชาชนทั่วไป เมื่อเราถ่ายภาพ เมื่อเราโพสต์ภาพอาจจะมีโอกาสทำให้เด็กได้รับผลกระทบ ในสิ่งที่คุณไม่รู้ว่ามีอันอะไรก็ได้”

นางสาววาสนา แก่นพรัตน์
ผู้อำนวยการมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

พื้สาชวนน้องห่างไกลภัยทางเพศ

เมื่อวันเสาร์ที่ 26 พฤศจิกายนที่ผ่านมา อาสาสมัครผู้พิทักษ์เด็กจัดกิจกรรม "พื้สาชวนน้องห่างไกลภัยทางเพศ #ตัวฉันเป็นของฉัน" ณ โรงเรียนวัดกุ่มโคก จ.สุพรรณบุรี โดยมีกลุ่มเด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-5 จำนวน 22 คน เข้าร่วมกิจกรรมและคุณครู 6 คน คอยสังเกตและอำนวยความสะดวก โดยกิจกรรมมุ่งเน้นเสริมสร้างความรู้และทักษะให้เด็กได้เข้าใจถึงการล่วงละเมิดทางเพศ การดูแลตนเองให้ปลอดภัย รู้จักคิดวิเคราะห์ หลบหลีกจากสถานการณ์เสี่ยง และรู้จักขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ที่ไว้วางใจได้หากเกิดเหตุ ซึ่งกิจกรรมถูกออกแบบเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็ก

เริ่มต้นกิจกรรมด้วยการเล่นเกมสร้างความสัมพันธ์และความรู้จักระหว่างเด็กกับอาสาสมัคร และระหว่างเด็กด้วยกันเอง ถึงแม้จะเรียนอยู่โรงเรียนเดียวกัน ห้องเดียวกัน แต่ก็มีบางอย่างที่เด็กอาจจะยังไม่รู้จักเพื่อนดี และตามด้วยการทำข้อตกลงระหว่างทำกิจกรรมร่วมกันตลอดทั้งวัน เด็กเสนอว่าจะไม่ดื้อ ไม่ชน จะตั้งใจ ไม่แกล้งเพื่อน ไปไหนให้ขออนุญาตหรือบอกพี่ๆ ก่อนไปลาฯ ซึ่งเด็กๆสามารถทำตามข้อตกลงบ้างแม้จะมีบางช่วงที่เผลอเล่นกันรุนแรง

จากนั้นเข้าสู่กิจกรรมแรก "ต้นไม้ชีวิต" กับคำถาม 10 คำถาม เช่น สีที่ชอบ ของกินที่ชอบ นิสัยที่ดี สิ่งที่ชอบทำให้คนอื่น อวัยวะภายนอกที่ฉันชื่นชอบ อนาคตที่ฉันอยากเป็น สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วทำให้ฉันเสียใจลาฯ กิจกรรมนี้จะช่วยให้เด็กๆเห็นถึงสิ่งดีๆ ที่มีอยู่ในตนเองและความแตกต่างของแต่ละคน แต่ทุกคนสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ ไม่ควรละเมิดสิทธิของคนอื่น

กิจกรรม "สัมผัสและความรู้สึก" โดยกิจกรรมออกแบบให้เด็กมีส่วนร่วมผ่านการเดินสำรวจแผ่นชาร์จที่มีรูปภาพการกระทำ/สัมผัสแบบต่างๆ เช่น ภาพแม่กอดลูก ภาพเด็กทำร้ายเพื่อน ภาพหมอรักษาคนไข้ ภาพคุณลุงจับต้นขาของเด็กผู้หญิง กิจกรรมนี้เด็กจะได้เรียนรู้ถึงรูปแบบการสัมผัสแบบต่างๆ ซึ่งมีทั้งสัมผัสที่ดีและสัมผัสไม่ดี โดยสัมผัสแต่ละแบบก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีและไม่ดี เมื่อไหร่ที่เราไม่มีความรู้สึกไม่ดี เราควรปฏิเสธการกระทำนั้นทันที

กิจกรรม "อวัยวะปกปิด" เด็กๆจะได้เรียนรู้ว่าการดูแลตนเอง ปกป้องไม่ให้บุคคลอื่นมาสัมผัสและมองเห็น เพราะจะนำอันตรายและความไม่ปลอดภัยมาสู่ตนเอง โดยอวัยวะปกปิดของเด็กผู้หญิง คือ หน้าอก ก้นและอวัยวะเพศ สำหรับเด็กผู้ชาย คือ ก้นและอวัยวะเพศ นอกจากนี้ยังมีบางส่วนของร่างกายที่เสี่ยงนำไปสู่การกระตุ้นเร้าทางเพศของเพศตรงข้ามได้ เช่น บริเวณขาอ่อน

กิจกรรม "การล่องละเมียดทางเพศ" เด็กๆจะได้เรียนรู้ถึงภัยทางเพศต่างๆที่เกิดขึ้นจริงในสังคม โดยมีกรณีตัวอย่างจากข่าวและจากประสบการณ์การทำงานของมูลนิธิฯ ซึ่งผู้อำนวยการมูลนิธิฯ ได้นำมาแบ่งปันสู่เด็กๆ

กิจกรรม วิธีป้องกันตนเอง" โดยเด็กๆจะได้เรียนรู้และฝึกทักษะการป้องกันตนเองในรูปแบบต่างๆ ผ่านการแสดงบทบาทสมมติของพี่อาสาสมัคร และเพื่อนนักเรียนในกลุ่ม ได้แก่

-**การฝึกปฏิเสธ** หากอยู่ในสถานการณ์ที่มีความล่องเกินทางเพศควร 1.หลีกเลี่ยงออกมาจากบุคคลผู้นั้น 2.ให้ตะโกนเสียงดังว่า "ไม่" หรือ "ช่วยด้วย" ด้วยท่าทีที่หนักแน่นและจริงจัง 3.ให้รีบวิ่งหนีไปหาผู้ใหญ่เพื่อขอความช่วยเหลือ

-**การป้องกันตนเองด้วยคำถาม 3 ข้อ** 1.รู้สึกดีหรือไม่ดี 2.ผู้ใหญ่ที่ไว้ใจจะรู้หรือไม่ว่าเราไปอยู่ที่ไหน 3.หากเกิดเหตุอันตรายขึ้นจะมีใครมาช่วยเราได้ทันทีหรือไม่ หากมีคำตอบว่า "ไม่" เพียงข้อใดข้อหนึ่งเราก็ไม่ควรไปกับคนๆนั้นหรือทำตามที่คนนั้นขอและบอกปฏิเสธเขาไปด้วยคำพูดที่นุ่มนวล แล้วก็ควรหลีกเลี่ยงออกจากสถานการณ์นั้นทันที

-**การขอความช่วยเหลือ** เมื่อเจอเหตุการณ์ที่ทำให้เรารู้สึกไม่ดีไม่ควรเก็บเอาไว้คนเดียว ต้องรีบบอกให้ผู้ใหญ่ที่เราไว้วางใจทราบเพื่อให้ผู้ใหญ่รับรู้และช่วยเหลือเรา โดยมีวิธีการเล่าเรื่องขอความช่วยเหลือ ได้แก่ 1.ใคร 2.ทำอะไร 3.ที่ไหน 4.เมื่อไหร่ 5.อย่างไร 6.เรารู้สึกอย่างไร

สุดท้ายก่อนจากอาสาสมัครได้ร่วมกันบริจาคสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค เมล็ดพันธุ์พืช สื่อการเรียนการสอนให้กับเด็กๆและโรงเรียน โดยเป็นสิ่งของที่ทางอาสาสมัครช่วยกันรวบรวมมาจากเครือข่ายชีวิตของตนเอง แม้อาสาสมัครบางคนติดภารกิจแต่ก็ฝากทุนการศึกษา และสิ่งของมาร่วมบริจาคให้กับน้องๆ

3 ปีกับงานอาสาสมัคร เสียงสะท้อนของอาสาสมัครผู้พิทักษ์เด็ก

“เป็นพื้นที่ของการเรียนรู้ เป็นที่ให้มาฝึกตน
งานส่วนใหญ่เน้นที่ทำกับคน เป็นจุดเด่นเหมือนกัน
และมีการทำงาน ที่เป็นระบบสนุกดี
เป็นกิจกรรมที่ได้ทำเรื่อยๆ ได้พัฒนาไปด้วยกัน
มีพัฒนาการ มีรูปแบบใหม่ๆ และเห็นพัฒนาการ
ของคนทำงานด้วย ถึงมันจะเป็นงานอาสาสมัคร
แต่ก็เป็นงานที่เรียกร้องความเป็นมืออาชีพ
เป็นกิจกรรมทำกับเด็ก การทำงานกับเด็ก
ไม่ใช่เรื่องง่าย มีรายละเอียด เป็นสิ่งที่ดี
ที่ทำให้คนที่มาทำได้ฝึกตัวเองด้วย”
อาสาเต้ย , อาชีพนักกฎหมาย

“นอกจากได้ช่วยผู้อื่นแล้ว ยังได้ช่วย
ในเรื่องของการพัฒนาตนเอง
ชอบเพราะมีการกระตุ้นให้อาสาทุกคน
มีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มคิด
เริ่มออกแบบกิจกรรม เริ่มวางแผน
เริ่มลงพื้นที่ จนปิดกิจกรรม
เรารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของมูลนิธิฯ
เราเป็นครอบครัว เพราะเรามีอะไร
เราก็คุยเล่นกันได้ตลอด”
อาสาเกี๊ฟ , อาชีพรับราชการ

“ดีใจที่ได้มาเป็นอาสาที่นี่
ไม่คิดว่ามันคือเรื่องบังเอิญ
มีความชอบที่ได้สอนเด็กอยู่แล้ว...
สำหรับที่นี่ มีความเป็นเพื่อนกัน
มีการช่วยเหลือกัน มีระบบงานที่เป็นขั้นตอน
มีการติดตามเรื่องงบประมาณ เรื่องกิจกรรม
รู้สึกมีส่วนร่วม ได้เพื่อนใหม่
ได้เรียนรู้การทำงานต่างๆ
ได้รับประสบการณ์ต่างๆจากคนรอบข้าง
รู้สึกอยากสนับสนุนองค์กรที่ดี ที่น่าอยู่
น่าเข้ามามีส่วนร่วมด้วย รู้สึกมีความสุข”
อาสาแชมป์ , พนักงานบริษัทเอกชน

“แรกเริ่มไม่ได้คาดหวัง อะไรกับการทำงาน เพียงแค่ได้ทำงาน
กับคนที่หลากหลายได้ทำในสิ่งที่ไม่คุ้นเคย และไปในที่ที่ไม่เคยไป
การทำงานร่วมกันกับผู้อื่นทำให้มีปฏิสัมพันธ์ความเข้าใจตนเอง
และผู้อื่นมากขึ้น” อาสาโปรส , อาชีพรัฐวิสาหกิจ

“...ในตอนแรกจากที่ไม่รู้ว่า ตนเองจะทำอะไรได้บ้าง จะช่วยอะไร
ได้บ้าง หลังจากร่วมกิจกรรม 2-3 ครั้ง ก็รู้สึกคุ้นเคยกับกระบวนการ
มากขึ้น ซึ่งสิ่งที่ดีและชื่นชมคือ มูลนิธิฯ ไม่มีข้อจำกัดว่าใครจะเป็น
อาสาสมัครได้บ้าง และเราได้มีโอกาสเสนอความคิดว่าจะดำเนินการ
ในกิจกรรมหนึ่งๆอย่างไรได้บ้าง...” อาสาเก้ , พนักงานบริษัททัวร์

“...ถามว่าเหนื่อยไหม..ไม่เลย แต่รู้สึกขอบคุณมูลนิธิฯ
ที่ทำให้เราได้มีโอกาสได้ทำสิ่งดีๆ แบบนี้ ซึ่งมันทำให้
เรารู้สึกดีมาก ๆ แม้ว่ามันจะเป็นเพียงส่วนเล็กๆ แต่มันทำให้
เรารู้สึกว่าได้ทำประโยชน์ และยังได้เจอเพื่อนดีๆ ซึ่ง
ในกลุ่มนี้มีแต่คนดีๆ มาอยู่ด้วยกัน...” อาสาโอ้ , แอร์โฮสเตส

“เป็นมูลนิธิฯ ที่จัดกิจกรรมได้แบบสบายๆไม่ตึงจนเกินไป
และอาสาก็มีส่วนร่วมเยอะมาก ทั้งเป็นแรงเสริม
เป็นฟันเฟืองหลักในการขับเคลื่อน มีการดูแลอาสาสมัคร
และเด็กๆที่เข้าร่วมดีมากเลยคะ” อาสาน้ำ , อาชีพนักศึกษา

